

BALANS VINDEN

Voor studenten is het de kunst om de balans te vinden tussen presteren en ontspannen, zei collegevoorzitter Rianne Letschert tijdens de opening van het academisch jaar. Die stond dit jaar in het teken van mentale weerbaarheid en veerkracht

P5-7

Fusie

Wordt het UM/MUMC straks het grootste bedrijf van Limburg?

P.3

Discriminatie

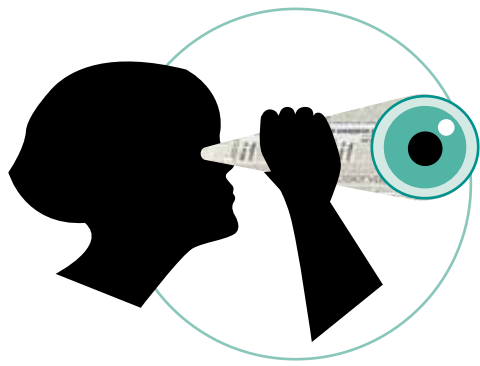
"Als medewerkers van een bloedbank homoseksualiteit een aandoening noemen, gaat het al meteen mis"

P.4

WIE ZIJN WIJ?

Je hebt Observant in handen, het onafhankelijk blad van de Universiteit Maastricht. We publiceren dagelijks artikelen op onze tweetalige website én bijna wekelijks in onze tweetalige krant. Je hebt het goed gelezen: we zijn onafhankelijk en zijn dus ook kritisch waar dat moet. We brengen interviews, opinië artikelen, nieuwsberichten en reportages over wetenschap, studenten en ontwikkelingen in het hoger onderwijs.

Riki Janssen

Ik had een mooie zomerse jurk en bijpassende schoenen gekocht en een speech geschreven. Afgelopen week zat ik niet als journalist bij een promotie, maar als paranimf. En niet in Maastricht, maar in Nijmegen waar mijn broer promoveerde op een onderzoek naar de rol van mindfulness op het welbevinden van MBO-docenten. Die kampen met een zeer hoge werkdruk en de bijbehorende stress. Het helpt, zo blijkt, ook nog na negen maanden, al is een mindfulnesscursus alleen niet genoeg. Als de school zelf geen actie onderneemt om het leven van de docenten wat makkelijker te maken - denk aan het inrichten van een ontmoetingsruimte, aanpassen van roosters, repareren van kapotte (!) apparatuur - dan zal werkdruk nog tot in lengte van dagen een probleem blijven. Opeens maakte ik van heel dicht bij mee wat er bij een promotie komt kijken. Alleen al het vinden van een datum voor de zitting waarop iedereen kan die er bij *moet* zijn - de pro-

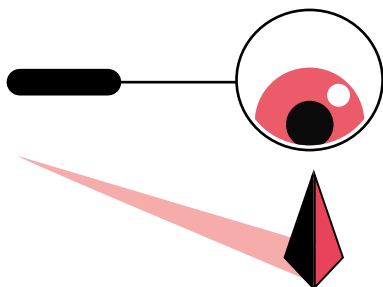
redactioneel

De zenuwen van de promovendus

motor uiteraard, de co-promotoren, de manuscriptcommissie, allemaal mensen met overvolle agenda's. Dan het drukken van het proefschrift, het regelen van de receptie na afloop, het feest (in dit geval een feestelijke lunch), de oefenpromotie, een populaire samenvatting van de uitkomsten voor de pers, keuze van het pak of de jurk, en ga zo maar door. Mijn nieuwe hakschoenen liepen meteen lekker, geheel tegen de verwachting in. De zenuwen van de promovendus waren, zover ik dat kon beoordelen, te doen. Zelden heb ik zo aandachtig een academische zitting gevolgd. Al kon ik niet altijd inschatten hoe moeilijk de vragen waren. Iedere keer dat mijn broer na een vraag 'hooggeleerde opponens' vergat te zeggen, tikten mijn collega-paranimf en ik elkaar aan. Foutje. We hielden de tijd nauwgezet bij. Nog tien minuten, misschien nog één tot maximaal twee vragen. En toen stond daar de pedel. Hora est.

Na jaren van noeste wetenschappelijke arbeid was het klaar. Buiten de aula blij gezichten en in mijn ooghoek zag ik de stapel proefschriften voor de liefhebber die meer wil lezen dan alleen het dankwoord. Wie betaalt dit eigenlijk allemaal, vroeg ik me af. Het feestje achteraf is natuurlijk voor eigen rekening, maar wie draait op voor de drukkosten van het proefschrift, de receptie na afloop en bijvoorbeeld het etentje met de promotiecommissie. Dat is blijkbaar niet voor iedere promovendus (en zeker niet voor buitenpromovendi) in Nederland hetzelfde, hoorde ik links en rechts. Hoe zit dat in Maastricht, vroegen we ons afgelopen maandag tijdens de redactievergadering af. We hebben geen idee. We zoeken het uit.

Wekelijks schrijft de hoofdredacteur van Observant over de belevenissen op de redactie

splinters

Een grappig voorval, een opvallend nieuwtje, iets interessants wat elders in het land gebeurde: het staat in deze rubriek.

Fossiele roofkunst

Hebben de Fransen Maastrichts erfgoed gestolen? Volgens een motie die afgelopen juli breed gesteund werd in de Maastrichtse gemeenteraad wel. Het geroofde object: een vrijwel complete schedel van een mosasaurus. De 66 miljoen jaar oude fossiele overblijfselen werden eind 18de eeuw in de Sint-Pietersberg gevonden, waarna de Fransen het als oorlogsbuit meenamen naar Parijs. Daar is "de Toetanchamon van de paleontologie", zoals paleontoloog John Jagt van het Natuurhistorisch Museum Maastricht het fossiel in *de Limburger* noemt,

sindsdien één van de topstukken in het *Muséum national d'Histoire naturelle*. In Maastricht moet men het doen met een afgietsel van de schedel.

Als het aan de Maastrichtse gemeenteraad ligt, komt daar - nu de discussie over teruggave van roofkunst actueel is - verandering in. De motie verzoekt de gemeente, eventueel samen met het kabinet, de gesprekken met Frankrijk over teruggave te openen. Wie er aan het langste eind trekt? Fokeline Dingemans, voormalig directrice van het Natuurhistorisch Museum Maastricht, heeft een dubbel gevoel bij de discussie, zegt ze tegen *de Limburger*. "Het ding is Nederlands. Daar kun je donder op zeggen. Maar de wetenschappelijke context is Frans."

Muizen op de Berg

Wie gruwelt van ongedierte kan voorlopig het bestuursgebouw aan de Minderbroedersberg (MBB) misschien beter mijden. Een bijna jaarlijks terugkerend fenomeen is de aanwezigheid van twee vrij onschuldige, maar lastig te bestrijden insecten: mosmijt (donkere 'puntjes' op bureaus en vensterbanken) en de schildwants (onprettige geur). Daar voegde zich deze zomer een volgende 'plaag' bij: muizen. Meerdere mensen troffen de knaagdierjes aan in hun ladeblokken, valt te lezen op het medewerkersintranet.

Daarmee is de MBB het zorgenkindje onder de universiteitsgebouwen, zegt Peter Hamers, namens Facility Services betrokken bij ongediertebestrijding. "In veel panden hebben we helemaal geen last van ongedierte; in sommige treffen we incidenteel een muis aan in bijvoorbeeld een keukentje of de kantine. Op zulke plekken hebben we humane vallen staan

met *realtime* detectie. Een 'explosie' aan muizen komt normaal nooit voor."

Komende tijd gaat men aan de slag met bestrijding en preventie. De vele gaten en kieren in het eeuwenoude gebouw zorgen daarbij voor een extra uitdaging. "Alles opvullen is nogal wat, dus je moet je op 'strategische' plekken richten, gecombineerd met vallen." En, een dringend advies aan medewerkers dat op intranet verscheen: laat je lunch niet achter in je ladeblok of op het bureau.

Onze 'eigen' Speedy Gonzales

Alle ogen waren gericht op Femke Bol tijdens de laatste 400 meter van de estafette op 27 augustus, maar de vrouw die na het startschot weg sprintte heeft ook zeker haar beste beentje voorgezet. Eveline Saalberg, 25 jaar, is geneeskundestudent aan de UM en was in 2018 voorzitter van de studentenatletiekvereniging Uros. Destijds droomde ze ervan mee te doen aan het EK onder de 23 jaar, vertelde ze toen in een interview met *Observant*.

Nu is ze wereldkampioen geworden met het Nederlandse vrouwenwteam op de 4x400 meter tijdens het WK atletiek in Boedapest. Natuurlijk liet Uros dit niet zomaar aan zich voorbijgaan. Oud-collega's uit Evelines eigen bestuursjaar reisden af naar Hongarije; dit wilden ze niet missen. Als kers op de taart waren ze vervolgens niet alleen getuige van haar deelname, maar zelfs van een meesterlijke overwinning. "Als vereniging zijn wij ontzettend trots op haar. Het is niet niks dat je wereldkampioen wordt", aldus het bestuur van Uros.

Online vragensessie over samenwerking MUMC en UM

Vaart achter fusieplannen; Letschert wil “ellenlang traject” voorkomen

Illustratie: Simone Golob

Gaan de Universiteit Maastricht en het ziekenhuis nu fuseren, of mogen we het zo niet noemen? Wordt het de grootste organisatie van Limburg? Gaan we straks Engels spreken in het MUMC? Afgelopen donderdag was er een online vragensessie met de ‘bazen’ van beide instellingen over de ambitieuze plannen. Veel is nog onduidelijk, maar nee, de UM wordt géén gezondheidsuniversiteit.

“Soms moet je er druk op zetten, anders kun je in een ellenlang traject verzanden”, reageert UM-collegevoorzitter Rianne Letschert op de opmerking van Helen Mertens, voorzitter van de raad van bestuur van het Maastrichtse UMC, om al in juni 2024 “over te gaan naar de nieuwe organisatie”. Mertens wil niet zeggen dat alles dan al rond is, maar “ik hoop dat we overeenstemming hebben bereikt over heel veel zaken”.

Autonomie

Twee maanden geleden werd het plan van de fusie wereldkundig gemaakt; welke reacties stroomden er binnen, wil de gespreksleider

weten. Letschert kreeg vooral steun voor de “strategische onderbouwing”, vertelt ze, maar er zijn ook zorgen, want wordt de UM niet stiekem een gezondheidsuniversiteit? Dat speelt vooral bij de binnenstadsfaculteiten. “We moeten daarom goed nadenken over het bestuursmodel. Welke verantwoordelijkheden en mandaten leg je waar? De autonomie van de faculteiten moet je behouden.” Op het gebied van politieke en sociale wetenschappen, Europa, economie en rechten, heeft de UM belangrijke kennis en expertise in huis, schetst Letschert, “maar om stabiel te blijven is een stevig medisch cluster nodig”. Een geïntegreerd UMC had ertoe kunnen leiden dat de grootste faculteit Health, Medicine and Life sciences over werd gedragen aan het ziekenhuis, maar, zo zei Letschert al eerder aan *Observant*, “dat vonden wij niet verstandig. Als die faculteit naar het UMC zou gaan, zouden we haar kwijt zijn.” Ook nu refereert ze daaraan: het verlies van een medische faculteit gaat ten koste van de innovatie en de kracht van andere faculteiten. “Je moet het in solidariteit met elkaar blijven doen.”

Gevaar

Gezondheid wordt een belangrijk thema, maar dat betekent niet dat alle wetenschappers en docenten opeens het roer om moeten gooien. Ja, daar waar mogelijkheden zijn (“dat moet vanuit de organisatie zelf komen”, daarvoor wordt een beroep gedaan op de decanen) kan een brug worden geslagen, denk aan gezondheidsethiek, gezondheidsrecht en gezondheidseconomie, “maar we dwingen niemand”. Wie “geweldig” werk doet in de niet-medische hoek (belastingen ondernemingsrecht noemt ze als voorbeeld) moet dat blijven doen. “Dat komt niet in gevaar.”

Stijl

In 2008 werd het MUMC+ opgetuigd. Onderwijs, onderzoek en patiëntenzorg zouden sterker aan elkaar worden gekoppeld, was het idee. Maar de vele pogingen om te integreren, mislukten. Letschert: “De universiteit was destijds veel kleiner, we hebben nu vier campussen, we zijn enorm doorontwikkeld.” Plus: er staan andere persoonlijkheden aan het roer. “Helen en ik zijn vorig jaar naar elkaar toegestapt. Het helpt als je elkaar dingen gunt en problemen op tafel durft te leggen. Die stijl hebben we allebei.” Daarbij is de situatie in het land veranderd, schetst Letschert, zoals de competitie tussen de UMC’s en de concentratiedrang, “ook als je kijkt naar clusters rondom Leiden, Delft en Rotterdam, waar de universiteiten en ziekenhuizen zich samepakken, je zult je moeten verenigen. Ook omdat het steeds duurder wordt om de infrastructuur in stand te houden.” Daarbij verwachten ze als “robuustere organisatie” de maatschappelijke uitdagingen beter aan te kunnen, zoals de toenemende vergrijzing, de scheve balans tussen zorgvraag en -aanbod, de personeelstekorten.

Kwartiermaker

Een kwartiermaker is al aangesteld: Dedan Schmidt (hij schuift tijdens de sessie even aan tafel). Schmidt is een 54-jarige bestuurskundige en organisatieadviseur die al meerdere interim-managementklussen op zijn naam heeft staan. Vorig jaar was hij interim-directeur van Verpleegkundigen en Verzorgenden Nederland – waardoor hij op de hoogte is van alle ins en outs van het Integraal Zorgakkoord, de afspraken die de overheid met partijen in de zorg heeft gemaakt. Bovendien kent hij het reilen en zeilen binnen een hoger onderwijsinstelling. Zo was hij betrokken bij de (re)organisatie van het bureau van de Rijksuniversiteit Groningen. Letschert: “Hij gaat vanaf nu het proces regisseren.”

Bestuursmodel

De hele exercitie brengt risico’s, zorgen en “duizend vragen” met zich mee, beseffen beide voorzitters. “We kunnen er vaak geen antwoord op geven, we weten zelf ook nog heel weinig.” Toch doen ze een poging tijdens de vragensessie (medewerkers konden digitaal vragen indienen). Welk bestuursmodel komt er? Ze streven naar één organisatie, één werkgever, maar of dat formeel juridisch gaat lukken? “Geen idee”, zegt Letschert. “Dat vraagt nogal wat wettelijke aanpassingen.” Zullen ondersteunende diensten UM-breed aangestuurd worden? Mertens: “Er zijn uitdagingen op het gebied van HR, facilitair, ICT, huisvesting, maar het tempo zal per dienst verschillen.” De rol van de medezeggenschap moeten we daarbij ook in kaart brengen, vult Letschert aan, “want het is een reorganisatie”. Sneuvelen er banen? “De *drive* zit ‘m in de strategische samenwerking, niet in de noodzaak om te bezuinigen en *shared services* op een hoop te gooien. Dat zou ik niet leuk vinden, daar krijg ik geen energie van.” Mertens sluit zich daarbij aan: “Ik denk dat we de mensen nog heel hard nodig zullen hebben.”

Wendy Degens

Sketches en stommiteiten

“

“Er is ook niks zo opluchtend als een mislukte kladversie van een gedicht verfrommelen en in de papiermand mikken, maar ook dat kan met een tekstverwerker niet. De vooruitgang maakt veel ritueel ongedaan.” De Vlaamse schrijver Herman de Coninck betreunde dat nieuwe technologie zijn vaste rites vernietigde. En geef hem eens ongelijk. Zelf houd ik koppig vast aan mijn papieren agenda, om te kunnen krabbelen, omcirkelen, doorstrepen. Een aantal rituelen uit mijn studententijd ging helaas teloor. Als wij een fuif of activiteit organiseerden, kondigden we die met een sketch aan in de aula, voor de aanvang van een hoorcollege of tijdens de pauze. De avonden tevoren beleefden we tonnen plezier om die in elkaar te steken. Je kon ook affiches ‘ad valvas’ (nog zo’n uitgestorven woord) ophangen, maar dan had je niet zoveel pret. Het was ook een reden om naar colleges te gaan, want je wilde die aankondigingen niet missen. Apps zoals Uni-Life en sociale media maakten de sketch overbodig. Evenementen staan nu netjes opgesomd in apps. Zo’n overzicht is ongetwijfeld efficiënter, maar ook ongezelliger. Ik zou het fantastisch vinden als studenten, voor de start van een college, een komische noot zouden verzorgen. Samen lachen werkt verbindend in de bijwijlen ondraaglijke ernst van het academische bestaan.

Een wezenlijk verschil tussen toen en nu is dat er geen smartphones waren om onze sketches – en bij uitbreiding: onze stommiteiten – vast te leggen. Onze onnozelen verdampden terstond. Vroeger groeiden alleen kinderen uit vooraanstaande families, zoals die van koninklijke families en beroemdheden, op voor het oog van camera’s en daar hadden we medelijden mee. Tegenwoordig groeit iedereen zo op. Altijd en overal, doorgaans zonder toestemming, gefotografeerd en gefilmd kunnen worden, is dat dan vooruitgang? Iedereen begaat stommiteiten en in het beste geval leer en groei je daarvan. Bovendien heb je, als je jong bent, het ultieme excuus. Dit staat op de website van de Hersenstichting: ‘De ontwikkeling van de hersenen loopt door tot tenminste het 25e levensjaar. Tijdens de puberteit zijn de hersenen dus nog volop in ontwikkeling. Dit gaat niet overal even snel.’ Lees dit goed: ‘tenminste tot’ en ‘niet overal even snel’. Ik hoop dat die van mij rustig de tijd nemen. Pakweg 99 jaar.

”

Katleen Gabriels, universitair docent Techniekfilosofie en opleidingsdirecteur van Digital Society (FASoS)

serie de maatschappelijke impact van onderzoek

Geen discriminatie meer bij de bloedbank

Een publicatie in *Nature* of *The Lancet* lijkt tegenwoordig minder belangrijk dan de maatschappelijke impact van de bevindingen. Wat heeft onderzoek aan de UM in de afgelopen jaren teweeggebracht? Deze week: hoe een Maastrichtse studie heeft afgerekend met homo-discriminatie bij de bloedbank.

Kai Jonas Foto: Ellen Oosterhof

Het was begin jaren tachtig toen bloedbanken als het Nederlandse Sanquin de noodklok luidden. Ze signaleerden bij hemofiliepatiënten een nieuw virus dat vooral in kringen van homoseksuele mannen leek te circuleren. Toen het HIV-virus en de ziekte aids eenmaal in beeld waren, werden 'mannen die seks hebben met mannen' uitgesloten van het doneren van bloed. Dit verbod heeft tot 2015 stand gehouden. Sindsdien mogen homo- en biseksuele mannen, onder voorwaarden, weer bloed geven. Wel krijgen ze 'keuringsvragen' voorgeschoteld over riskante seksuele contacten. Wanneer heeft u voor het laatst anale seks gehad? Gebeurde dat in de laatste vier maanden? Zo ja, dan is doneren niet toegestaan. Dit klinkt misschien goed, zegt Kai Jonas, hoogleraar toegepaste psychologie, maar de homogemeenschap ervaart dat helemaal niet zo. "Want je moet als homo in feite 'je broek laten zakken' en vertellen wat je in bed

doet, met wie, en sinds hoe lang. Hetero's hoeven dat niet, terwijl die evengoed aids kunnen oplopen. Niet acceptabel, vinden belangenverenigingen als het COC."

Bloedvoorraad

Hoe moet het dan? Eerst heeft Jonas via interviews uitgezocht hoe 'mannen die seks hebben met mannen' bij een bloedbank benaderd willen worden, hoe een gesprek hierover correct kan worden gevoerd, en in welk taalgebruik. "Als medewerkers van een bloedbank homoseksualiteit een aandoening noemen, gaat het al meteen mis. Dat is kwetsend. En ja, dat komt nog steeds voor." Op grond van deze interviews heeft Sanquin het taalgebruik in de keuringsvragen aangepast. Daarna heeft Jonas focusgroepen met homoseksuele mannen, het Sanquin-personeel en belangengroepen op touw gezet om de houding en voorkeuren van alle par-

tijen in kaart te brengen. Met als doel om een nieuwe, niet-discriminerende procedure voor te stellen. Opmerkelijk: in de focusgroepen bleek de weerstand onder het Sanquin-personeel niet gering. "De organisatie beseft al langer dat het roer om moet, maar sommige medewerkers - verpleegkundigen en artsen - hebben daar moeite mee. Ze zijn opgeleid om de bloedvoorraad veilig te houden, om homo's die een risico vormen op te sporen. Nu moeten ze een draai maken. Dat is niet makkelijk."

Dominant

Na alle gesprekken concludeerde Jonas dat de nieuwe, gewenste procedure overeenkomt met het Engelse model. "Medewerkers vragen niet meer naar de seksuele oriëntatie van bloeddonoren maar uitsluitend naar het risicogedrag. En niet alleen aan risicogroepen, maar aan iedereen. Dus ook 'Frederieke' uit Meppel - heteroseksueel, 65-plus - kan de vraag voorgelegd krijgen wanneer ze voor het laatst anale seks heeft gehad. Hierbij kun je je afvragen of ouderen dat niet afschrikt, of sommigen misschien stoppen met bloed geven."

Hetero's rechtstreeks naar hun risicogedrag vragen, ligt in Groot-Brittannië meer voor de hand dan in Nederland. "In de UK vormen hetero's, vooral met een migratieachtergrond, een grotere risicogroep voor HIV dan bij ons."

Is het Engelse model dan wel het meest geschikt voor Nederland? Ja en nee, zegt de Maastrichtse onderzoeker. "Ja, omdat dit model internationaal dominant lijkt te worden. En dan zullen alle landen inclusief Nederland op termijn dezelfde risicoscreening gebruiken en kunnen ze nog makkelijker bloed uitwisselen."

Tegelijk zet Jonas vraagtekens bij deze procedure. "De kans dat Frederieke uit Meppel recent anale contacten heeft gehad, is niet groot. Dus ons advies was eigenlijk om niet met de deur in huis te vallen, maar de vragen stapsgewijs te stellen. Dat schrikt minder af. Zo gaat Sanquin het nu ook doen."

IJsland

Hoe dan ook maakt het onderzoek van Jonas - deels gefinancierd door Sanquin, niet uitgevoerd in opdracht van de bloedbank - per januari 2024 een einde aan een discriminerende praktijk. Homo's en hetero's worden gelijk behandeld. Ook in Duitsland is dit vanaf deze week het geval.

Jonas heeft een hoge dunk van aan Sanquin, zegt hij. In sommige landen, waaronder Oostenrijk, is er flink gevochten over gelijke behandeling. In IJsland mogen mannen die seks hebben met mannen helemaal geen bloed geven.

Collegevoorzitter Rianne Letschert over de balans tussen presteren en ontspannen

"Zonder fouten geen groei"

Fouten maken mag, onzekerheid is geen schande, maar eigenlijk heel normaal. Met die boodschap aan studenten luidde de voorzitter van het college van bestuur, Rianne Letschert, afgelopen maandag het nieuwe academisch jaar in. Het thema - dit jaar door studenten bedacht - van de opening in het Vrijthoftheater: Compassion and challenges: flourishing through resilience.

De studententijd is de mooiste tijd van je leven, dat is al heel lang een geveugelde uitdrukking. Maar als dat ooit al waar was ("dan heb je het beste op je 25^e al gehad, dat zou toch wel treurig zijn") is het tegenwoordig nog meer de vraag: studenten gaan gebukt onder stress en hoge eisen, hield Letschert de goed gevulde zaal voor. Ze voelen zich opgejaagd, overladen, soms eenzaam, en worstelen om te beantwoorden aan de verwachtingen: van henzelf, de studie en hun omgeving. Niet zo vreemd dat de helft last heeft van psychische klachten (van wie 12 procent ernstige), zoals blijkt uit een Trimbos- onderzoek naar de mentale gezondheid van studenten.

De sociale media die vol staan met succesverhalen spelen hierin een grote rol. Mislukken lijkt iets dat alleen zwakkeren onder ons overkomt. Niets is minder waar, betoogde Letschert. Zonder fouten, zonder falen, maar ook zonder onzekerheid, is er geen groei mogelijk. Iedereen maakt fouten, grote en kleine, iedereen voelt zich soms onzeker, maar die ervaringen worden

lang niet altijd gedeeld waardoor de student van vandaag (en die niet alleen, het zit in onze hele maatschappij) een scheef beeld krijgt van wat 'normaal' is.

De Universiteit Maastricht onderneemt op tal van manieren actie om het welzijn van de studenten te bevorderen - denk aan vaardigheden waarmee je tegenvallers in het leven beter aankunt - en om een gemeenschap te creëren waar falen mag. Doel is niet om alle stress weg te nemen, integendeel, stress en druk zijn niet alleen negatief, betoogde Letschert. Ze helpen om een doel te bereiken en geven een extra goed gevoel als de eindstreep is behaald. Het gaat om het vinden van de juiste balans tussen presteren en ontspannen.

"Moeilijke onderwerpen gaan we daarbij niet uit de weg", klonk het, verwijzend naar de campagne rondom seksuele veiligheid die tijdens de facultaire introductie is gestart.

Riki Janssen

Collegevoorzitter Rianne Letschert Foto: Joey Roberts

Uitreiking awards

Wiet, QR-codes en effectief studeren

Als vanouds staat de opening van het academisch jaar - naast speeches - ook in het teken van de uitreiking van de nodige prijzen.

Studentenprijs: QR-codes op toiletten

Vorig jaar verschenen ze op vrijwel alle toiletdeuren in UM-gebouwen: stickers met een QR-code die een overzicht van universitaire hulpvoorzieningen op je telefoonscherm tovert. De initiatiefnemers van het project - vier studenten van de Diversity, Inclusivity, Accessibility and Sustainability (DIAS) werkgroep aan de Faculty of Arts and Social Sciences (FASoS) - ontvingen er de jaarlijkse Studententprijs voor: een certificaat, een beeldje en een bedrag van duizend euro. Het idee ontstond bij de studenten nadat uit een enquête van de UM bleek dat maar weinig studenten melding maken van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Met een QR-code op het toilet - geïnspireerd op een initiatief bij studentenroeivereniging Saurus - moest dat makkelijker worden. "Daar kun je de QR-code ongezien scannen, zodat je aan niemand hoeft uit te leggen waarom je dat deed. En bovendien is het een plek waar mensen heen kunnen gaan nadat ze iets vervelends hebben meegemaakt, om even ongestoord op adem te komen", vertelden twee initiatiefnemers, Helena Sanvicente en Maaïke van Uum, vorig jaar aan *Observant*. Naast ongewenst gedrag richtten ze zich ook op andere zaken rondom welzijn, zoals (mentale) gezondheid en financiële problemen. Andere genomineerden voor de Studententprijs dit jaar waren de studentenonderneming tegen voedselverspilling Eatly, de MUSTANGH Foundation - die zich richt op het verbeteren van

gezondheidszorg in Ghana - en student Sjoerd Maillé voor zijn inzet voor inclusie van studenten met een (visuele) beperking.

Impactprijs: Effectief studeren

Felicitas Biwer, onderwijspsycholoog bij de vakgroep Onderwijsontwikkeling en Onderwijsresearch (FHML), ontving de Impactprijs - drieduizend euro en een kunstwerk voor onderzoek met de meeste maatschappelijke impact.

De keuze viel op Biwer omdat deze van oorsprong Duitse onderzoeker niet alleen een proefschrift heeft geschreven over effectief studeren, maar ook heeft meegewerkt aan trainingen aan de UM.

Driekwart van de studenten slaat de plank mis. Het blijft vaak bij lezen, onderstrepen en samenvatten, en dat is niet goed genoeg, bleek twee jaar geleden al uit Biwers proefschrift: *Supporting students to study smart*. "Beter is het om na elke onderstreepte alinea de kern ervan te herhalen en jezelf nog een kritische vraag te stellen", zei de onderwijspsycholoog eerder in een interview met *Observant*.

Het verschil zit 'm in passief en actief leren. Dat laatste kost meer energie, maar de stof blijft wel langer hangen. Dat gebeurt ook als je niet acht uur aan één stuk door studeert, maar vier keer twee uur, waarbij je kort herhaalt wat je eerder hebt geleerd.

Biwers resultaten zijn verwerkt in de Study Smart

trainingen, die nu aan de meeste UM-studenten worden gegeven. Maar hebben ze ook effect? "Ja", zegt Biwer, "studenten passen de nieuwe methodes ook echt toe. Degenen het aanvankelijk het minst presteren hebben er het meeste baat bij."

Hustinxprijs: Psychedelica en cannabis

De Edmond Hustinxprijs voor de wetenschap ging dit jaar naar Natasha Mason, universitair docent aan de faculteit psychologie en neurowetenschappen (FPN). Lees volgende week in *Observant* een uitgebreid interview met haar.

Maurice Timmermans en Dennis Vaendel

Vier studenten nemen de Studententprijs in ontvangst van rector Pamela Habibović Foto: Joey Roberts

Opening academisch jaar met keynote speaker Yama Saraj: over mentale weerbaarheid en veerkracht

“Ik zou een lafaard zijn als ik niets van mijn leven probeer te maken”

5 tips voor studenten

Yama Saraj wil niet alleen de universiteit, maar ook de studenten een spiegel voorhouden. “Wie wil dat de universiteit verandert, moet ook zelf de handen uit de mouwen steken: organiseer je, start nieuwe initiatieven. Kijk naar de TU Eindhoven. Die staat nu bekend als heel innovatief, maar dat is mede begonnen met de studenten die een auto op zonne-energie bouwden en daarmee het wereldnieuws haalden.” De vijf tips die daarbij kunnen helpen:

- 1 “Besef dat je eigenwaarde niet afhangt van je studie, je cijfers of wat mensen van je denken: je bent de held in je eigen verhaal.”
- 2 “Geloof in dat verhaal!”
- 3 “Doe ook dingen buiten je studie: ontwikkel je breed.”
- 4 “Zoek je eigen *tribe*, een groep waar je je echt deel van voelt.”
- 5 “Ga boksen.”

Zijn inspiratie haalt hij uit het leven van bokslegende Muhammad Ali. Yama Saraj was maandag hoofdspreker tijdens de opening van het academisch jaar. Gevlucht uit Afghanistan en opgegroeid in Nederland, is hij nu ondernemer in Parijs. Hij wil mensen helpen in zichzelf te geloven. “Je eigenwaarde hangt niet af van je cijfers en succes.”

Tekst: Peter Doorackers Foto: Joey Roberts

Zeggen dat Yama Saraj bruijt, is een understatement van jewelste. Het enthousiasme van de Afghaanse Nederlander spat van het scherm tijdens het online interview vorige week. Een gesprek dat hij overigens bescheiden begint met een “sorry dat het iets later werd”: hij had nog een Afghaanse student aan de lijn uit, jawel, Maastricht. Die vroeg hij het hemd van het lijf over de universiteit en het studentenleven. De 37-jarige Saraj wil voorbereid aan de start verschijnen van de *keynote speech*. “Vorig jaar sprak minister Dijkgraaf.

De lat ligt dus hoog”, klinkt het vanuit Frankrijk.

Verwachtingen

Saraj vluchtte in 1998 op twaalfjarige leeftijd met zijn moeder, broertje en zusjes van Afghanistan naar Nederland. Zijn Nederlandse onderwijsloopbaan liep van de mavo en havo via de Eindhovense HTS naar de economiefaculteit van de Tilburgse universiteit. “En nu spreek ik bij de opening van het academisch jaar, terwijl er in Afghanistan niet eens een academisch jaar is voor het vrouwelijk deel van de

bevolking”, zegt hij. “Ik voel de verantwoordelijkheid om iets van mijn leven te maken, ik zou een lafaard zijn als ik dat niet deed.”

Intussen is hij ondernemer in Parijs, met steun uit een fonds voor startups van de prestigieuze École Polytechnique. Het voelt wat dubbel, merkt hij op: “In Nederland was ik altijd ‘een vluchteling’, waardoor men lage verwachtingen van me had. Als ik vertelde dat ik wilde studeren, vond men me ‘wel erg ambitieus’. Na de taalschool werd ik naar de mavo gestuurd. Daar ging het

me zo gemakkelijk af dat ik na een jaar naar de havo ben gegaan. In Frankrijk zien ze me nu heel anders: ik ben een expat, een kenniswerker, en ironisch genoeg juist welkom omdat ik uit een Nederlandse streek met hightech opleidingen kom.”

Slimme bokszak

Onder de bedrijfsnaam SenSai Technologies – Japans voor ‘leermeester’ – combineert Saraj in de Franse hoofdstad twee liefdes: boksen en moderne technologie, zoals kunstmatige intelligentie.

“We ontwikkelen sensoren en AI-techniek voor een *smart punching bag*, een ‘slimme bokszak’, vertelt hij. “Daarmee kun je mensen op afstand coachen en hen deel laten zijn van een online gemeenschap. Zo willen we mensen helpen hun mentale gezondheid en veerkracht te verbeteren.”

Daar draagt boksen aan bij, is zijn ervaring. “Wij kwamen na onze vlucht terecht in het Limburgse Nederweert-Eind. Ik voelde me daar onveilig: er werden hakenkruizen op onze ramen gekalkt en ik belandde onderweg naar school in vechtpartijen met racistische jongeren. Ik wilde mezelf beschermen en ben gaan boksen. De sport gaf me een gevoel van eigenwaarde en zelfvertrouwen. Boksen leerde me ook met angst, tegenslagen en onze-

kerheid omgaan en beheerst, gedisciplineerd en gemotiveerd te blijven. Dat zijn belangrijke *soft skills* die je veerkrachtig en weerbaar maken.”

Hij benadrukt hoe belangrijk zulke *skills* ook voor de ontwikkeling van studenten zijn. Hij beaamt dat er de laatste jaren meer aandacht is voor studentenwelzijn, maar vindt dat het beter kan. “Universiteiten gaan er nog te gemakkelijk vanuit dat studenten thuis hebben geleerd om met onzekerheid, werkdruk en stress om te gaan. Er ligt nog altijd veel nadruk op de overdracht van kennis, terwijl je daarvoor tegenwoordig niet meer naar een faculteit hoeft te komen, dat kan ook online. Leer studenten ook cognitieve en emotionele vaardigheden aan waarmee ze hun persoonlijkheid ontwikkelen.”

Wie ben ik?

Zelf moest hij daarvoor letterlijk een lange weg afleggen. “Ik stel al mijn hele leven vragen over mijn identiteit. Toen ik in 2005 studeerde, was het rechtspopulisme in opkomst en dat bracht me in een soort existentiële crisis: wie ben ik eigenlijk en waar hoor ik bij? Voor Afghanen was ik vaak te westers, terwijl Nederlanders steeds vroegen: ‘Waar kom je nou écht vandaan?’ In 2010 heb ik een *road trip* naar mijn vaderland gemaakt, op zoek naar mijn *roots*. Gaandeweg ben ik gaan inzien dat je je identiteit in jezelf moet zoeken. Ik hóef helemaal niet te kiezen uit mijn verschillende achtergronden, maar kan overal het beste van nemen en bruggen bouwen tussen heel verschillende werelden.”

In Sarajs ideale wereld bouwt ook een universiteit bruggen, “tussen faculteiten onderling en naar de samenleving”. In Maastricht bezocht hij de faculteiten Science and Engineering, Rechten en de School of Business and Economics. “Dat is een interessante mix. Ik denk dat je in Maastricht heel goed sociaal ondernemerschap kunt stimuleren. Het is mooi dat de UM een Center for Entrepreneurship heeft. Je moet idealistische jonge mensen die de wereld willen veranderen, leren hoe je een bedrijf begint en hoe je een idee omzet in een product.”

Deuren openen

“Kijk, ik ben 37 en zou me kunnen afvragen: ‘Heb ik geen verkeerde afslag genomen? Had ik niet beter bij Philips, ASML of McKinsey kunnen gaan

werken?’ Dat was gemakkelijker geweest: een goede baan met een goed salaris en zekerheid. Maar daar draait het uiteindelijk niet om. Iets bijdragen aan de samenleving, dát geeft zin aan je leven. Zo haal ik heel veel voldoening uit de boksslessen die ik hier in Parijs aan kinderen geef. En juist door te gaan ondernemen heb ik veel geleerd en een netwerk opgebouwd, waardoor ik nu deuren kan openen voor anderen.” En waar hij zijn schijnbaar onuitputtelijke drive vandaan haalt? “Uit het leven van de Amerikaanse bokser Muhammad Ali. Ik heb als tiener zo’n beetje alle boeken over hem gelezen, hij is echt een voorbeeldfiguur. Zijn strijd tegen discriminatie... wauw! Net als hij wil ik blijven vechten voor glorie.”

nieuws

INKOM Foto: Joey Roberts

Recordaantal deelnemers INKOM, onder wie handjevol MBO-studenten

De Maastrichtse introductieweek boekte opnieuw recordcijfers: 3600 eerstejaarsstudenten schreven zich in, een stijging van driehonderd ten opzichte van 2022. Nieuw was de deelname, bij wijze van pilot, van MBO-studenten: vier van hen deden mee. Een wel heel klein aantal, maar vicevoorzitter Bo Goedhart van de Werkgroep Inkom was desalniettemin blij met de vier inschrijvers, die een eigen groepje vormen. De groepjes nieuwe studenten werden begeleid door in totaal zeshonderd mentoren. Een vast aantal werd geleverd door de verschil-

lende studentenverenigingen.

Studentenvereniging Tragos zou normaal gesproken enkele tientallen mentoren leveren, maar nam niet aan de Inkom deel nadat ze vorig jaar in opspraak raakte. “Die plaatsen hebben we in goede samenspraak met de andere verenigingen kunnen opvangen”, aldus Goedhart. Een hoogtepunt was de Cantus in het MECC op donderdagavond, waaraan volgens de organisatoren ongeveer 5000 mensen deelnamen.

Stormloop op basisbeurs overtreft verwachtingen

Bijna 442 duizend studenten hebben inmiddels de basisbeurs aangevraagd. Dat zijn er enkele duizenden meer dan verwacht. Hoe dat

komt, weet studiefinancier DUO nog niet. Volgens de woordvoerder was het oorspronkelijk verwachte aantal van 435 duizend slechts een prognose, gebaseerd op de aanmeldingen in voorgaande jaren plus een berekening van het aantal studenten dat nog recht zou hebben op een basisbeurs. Het kan zijn dat er nu meer studenten studiefinanciering aanvragen die dat in voorgaande jaren niet hebben gedaan, omdat ze toen alleen maar konden lenen en bijvoorbeeld geen behoefte hadden aan een ov-studentenkaart. De basisbeurs werd in 2015 geschrapt voor nieuwe studenten. Nu keert hij terug voor de aankomende eerstejaars en een deel van de ouderejaars. Deze ouderejaars hebben er recht op voor zover ze hun ‘prestatiebeurs’ nog niet hebben verbruikt. In de praktijk krijg je de prestatiebeurs voor het aantal jaar dat een studie duurt.

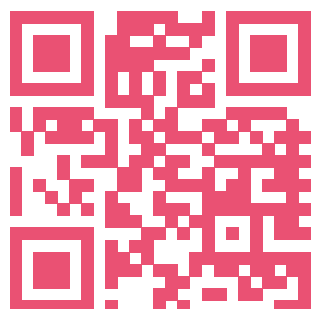
Situatie op Maastrichtse kamermarkt is weer ‘normaal’

Na een aantal roerige coronajaren – met onder meer de hevige kamernood in 2021 – wijst alles erop dat de situatie weer ‘normaal’ is, zei Maurice Evers, hoofd Maastricht Housing, onlangs. Daarmee is de situatie gunstiger dan voor de zomer gedacht werd. Vertragingen in de bouw van het nieuwe studentencomplex Muse – 506 woningen op de plek van een voormalig postkantoor aan het Duboisdomein – waren een flinke tegenvaller, vertelt Evers. Maar een tekort lijkt nu afgewend, omdat er ook enkele meevallers zijn. Aan de Parkweg verschenen 112 studentenwoningen, die eigenlijk pas volgend jaar verwacht werden. Ook hielpen de ‘containerwoningen’ aan de Sorbonnelaan een handje mee: daar stonden, mede door de verlate oplevering vorig jaar, nog zo’n honderd van de in totaal ruim 850 studio’s leeg. “Beide locaties zitten inmiddels helemaal vol.” Verder speelt ook de regio een steeds belangrijkere rol, met studentenkamers in Sittard en Heerlen. En tot het eind van het jaar kunnen zo’n 150 studenten terecht in het Apart Hotel in Randwyck. Deze locatie was eigendom van de Maastricht School of Management voordat die laatste vorig jaar door de UM werd ingelijfd, maar is inmiddels verkocht. “De nieuwe eigenaar is gelukkig bereid om de studentenwoningen nog een paar maanden te verhuren”, aldus Evers.

Boekhandel
DE TRIBUNE
Kapoenstraat 8-10
6211 KW Maastricht
Telefoon (043) 325 19 78

colofon

Redactie Riki Janssen (hoofdredacteur), Wendy Degens, Peter Doorakkers, Cleo Freriks, Marion Janssens (redactie-assistent), Lotte van de Loo, Maurice Timmermans, Dennis Vaendel, Simon Wirtz **Telefoon** 043 3885390 **E-mail** observant@maastrichtuniversity.nl **Website** www.observantonline.nl **Aan dit nummer werkten mee** Line-Marie Eichhorst, Katleen Gabriëls **Ontwerp en illustraties** Simone Golob **Vertalingen** o.a. B. Wall & P. Nekeman, Maud Boveland **Druk** Janssen/Pers Gennep **Abonnementen** Observant wordt gratis verspreid op de universiteit en diverse locaties in Maastricht, belangstellenden kunnen de krant thuisgestuurd krijgen voor € 45 per academisch jaar **Paarltjes /advertenties** Zie alle info onder het kopje ‘service’ op onze site.

Koninklijk Nederlands
Historisch Genootschap

WORD LID VAN

Jong KNHG

De jongerentak van dé beroepsvereniging voor historici

**Vergroot je netwerk,
bezoek interessante evenementen
en ontwikkel je met leerzame workshops**

Student? Meld je nu aan en geniet van gratis lidmaatschap tot 1 januari 2025, kosteloze toegang tot reguliere KNHG-congressen en hoge kortingen op allerlei activiteiten!

JongKNHG Jong_KNHG

Aanmelden?

knhg.nl/studentlidmaatschap

paarltjes

Voor hetzelfde geld staan de paarltjes iedere week ook op internet:

www.observantonline.nl

ADP neemt op 8 september afscheid van EDU STALDER in de UM-bar HET KRUIHUIS. Na 42 jaar + 7 maanden op de UM-postkamer gaat hij nu van zijn welverdiende pensioen genieten.

26Oktober 19.30-21.30 uur gratis(stud.) lezing “Integrale Leefstijl en Gezondheid” St.Janskerk Maastricht. J.Calsius Osteopaat/Psycho.th. R.Moonen Huisarts

ADP neemt op 8 september afscheid van EDU STALDER in de UM-bar HET KRUIHUIS. Na 42 jaar + 7 maanden op de UM-postkamer gaat hij nu van zijn welverdiende pensioen genieten.

● Paarltjes

Lever uw paarltjes-advertentie digitaal in, zie www.observantonline.nl Vóór dinsdag 16.00 uur ingeleverde Paarltjes verschijnen de donderdag daarop in de krant. De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de Paarltjes en behoudt zich het recht voor om zonder opgaaf van reden Paarltjes te weigeren.

DE MEDEDELINGEN VAN DE UNIVERSITEIT, FACULTEITEN, SERVICECENTRA EN STUDENTEN- ORGANISATIES ZIJN TE VINDEN OP WWW.OBSERVANTONLINE.NL